

هویت تاریخی و مشکلات کنونی
مردم کرد

دکتر عبدالله ابریشمی

آنا

۱۳۸۵

ايريشمی، عبدالله، ۱۳۲۳ -

هویت تاریخی و مشکلات کنونی مردم کرد / عبدالله ايريشمی. - تهران: آنا،

۱۳۸۵.

۲۵۱ ص.

ISBN 964-6876-31-5

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۲۳۹ - ۲۵۱؛ همچنین به صورت زیر نویس.

۱. کردان -- وضع سیاسی و اجتماعی. ۲. کردان -- هویت قومی. ۳. کردان --

تاریخ. الف. عنوان.

۹۵۶/۰۰۴۹۱۵۹۷

DS ۵۹ / ک ۲۳ الف

م ۷۹۹۶-۸۴

کتابخانه ملی ایران

نشر آنا

هویت تاریخی و مشکلات کنونی مردم کرد

دکتر عبدالله ايريشمی

چاپ اول: ۱۳۸۵

تیراژ: ۱۲۰۰ نسخه

حروف چینی: واژه آرا ۱۳۸۵-۸۸۵۰

شابک: ۹۶۴-۶۸۷۶-۳۱-۵

ISBN: 964-6876-31-5

نشر آنا - تهران - صندوق پستی ۴۶۵۵-۱۵۸۷۵

تمام جوامع بشری به وجود آورنده سیاست‌اند و تمام جوامع در معرض فراز و نشیب‌های تاریخ قرار می‌گیرند.^۱

پیش‌گفتار

۱. مشکلاتی که کردها در خاورمیانه با آن رو به رو هستند، موضوعی نیست که نیاز به توصیف داشته باشد، ولی مشکل اساسی در این جا است که تلاش می‌شود واقعیت‌های مسأله را تحریف کنند و مردم را اعم از کرد و غیر کرد، از پی بردن به حقایق باز دارند. در بیش‌تر مطالعاتی که در این زمینه صورت گرفته است، هویت تاریخی مردم کرد و مشکلات کنونی آنان تحریف شده است. نگارنده در این گفتار کوشیده است، هویت تاریخی و موقعیت کنونی کردها را مورد مطالعه قرار داده و ابعاد ناشناخته مشکلات آنان را نشان دهد. محور گفتارها مشتمل بر تحلیل شواهد تاریخی و کنونی است، نگارنده امیدوار است توانسته باشد مشتاقان را با واقعیت‌های مسأله آشنا گرداند و این خود پاداش بزرگی است.

۱. بالاندیه ژرژ، انسان‌شناسی سیاسی، ترجمه دکتر فاطمه گیوه‌چیان، نشر اران، تهران،

۲. در تعریف هویت فردی و اجتماعی، وجه تمایز «من و ما» با «دیگری» و دیگران» مطرح است و در هویت تاریخی "Historical Identity" کیستی و چیستی جامعه در تاریخ (رفتارها و فراز و فرودها در گذشته)، مورد بررسی قرار می‌گیرد.

شواهد تاریخی نشان می‌دهد که پایداری هویت فرهنگی و اجتماعی مردم کرد، مرهون چهار عامل زیر است:

الف. حضور فعال حکومت‌های منطقه ای کرد پس از اسلام تا اواسط قرن نوزدهم

ب. ساختارهای عشیره‌ای به عنوان گروه به هم پیوسته زمین دار

ج. شرایط جغرافیایی

د. عوامل فرهنگی

اما، در آغاز قرن بیستم، حکومت‌های منطقه ای کرد از میان رفتند.

در قرن بیستم، ساختار عشیره‌ای نیز درهم ریخت.

با پیشرفت تکنولوژی و جنگ ابزارهای نوین، شرایط جغرافیایی

اهمیت خود را از دست داد.

«دولت - ملت»های خاص - که در قرن بیستم در خاورمیانه ایجاد

شده‌اند - مردم کرد را در محرومیت همه جانبه قرار داده و مشکلات کنونی

آنان را آفریده‌اند. دولت‌های مذکور برای مقابله با اعتراض کردها، فشار

همه جانبه بر آنان را بیش تر کرده و در برخی از کشورها چون ترکیه و عراق،

دست به نسل کشی کرده‌اند.

با این حال، کردها پایدار مانده‌اند. استقامت آنان در قرن بیستم،

مرهون فرهنگ مردم کرد است.

۳. در شرایط جهانی شدن، تقویت وحدت، همگرایی و همدلی، محور

توسعه هر جامعه‌ای است، ولی وحدت در گرو برابری حقوق و رعایت عدالت است، لذا همه ما باید تلاش کنیم تا ریشه نابرابری‌ها و بی‌عدالتی‌ها را برکنیم.

۴. مشکلات کردها در ترکیه، عراق و سوریه، مساله بسیار مهم منطقه است، بحث‌های کتاب در این زمینه، بستنای از اتهامات را برطرف کرده است.

۵. تقسیم کردستان منضم به عثمانی بین کشورهای نوپای عراق و سوریه - پس از جنگ جهانی اول، توطئه‌ای استعماری بود که بر دامنه مشکلات کنونی مردم کُرد افزوده است؛ از جمله انحصار طلبان عرب تمام سرزمین‌هایی را که استعمارگران برای تشکیل کشورهای عراق و سوریه اختصاص دادند، منحصر به اعراب می‌دانند.

در هزیک از این کشورهای نوپا، «دولت - ملت» کاذبی ایجاد شده است. در این کشورهای ساختگی، کیان سیاسی به قومیت غالب تعلق گرفته و کردها در درون کشورهای مذکور از حقوق طبیعی خود محروم شده‌اند. البته ترک‌ها در جریان جنگ جهانی اول با کشتار ارمنی‌ها زمینه تشکیل دولت منحصر به قوم ترک را از پیش فراهم کرده بودند. آنان پس از جنگ جهانی اول در تبانی با بریتانیا و فرانسه، سیاست نسل‌کشی کردها را نیز به اجرا گذاشتند.

صهیونیست‌ها نیز به کمک بریتانیا در فلسطین، زمینه تشکیل دولت - ملت خاص یهودیان را پیش تر فراهم کردند و بعد از جنگ جهانی دوم، دولت منحصر به قوم یهود را تشکیل دادند، در نتیجه مشکلات کنونی اعراب ساکن فلسطین نیز بر مشکلات کردها در خاورمیانه افزوده شد. در واقع بر اثر تحوّل‌ی که در ابتدای قرن بیستم در ساختار دولت‌های سنتی فراقومی خاورمیانه ایجاد شد، نخبگان این کشورها، دولت - ملت

خاص یک قومیت را به جای دولت - شهروند (که عموم ساکنان کشور را در بر می گیرد) به وجود آوردند، در نتیجه اوضاع خاورمیانه بحرانی شد، ولی نظریه پردازان مدافع دولت - ملت های خاص در خاورمیانه برای توجیه سیاست رژیم های غالب بر منطقه، به نفی هویت تاریخی کردها و تحریف مسایل و مشکلات آنان پرداخته اند. این گروه به اتکای دست رسی به رسانه های گروهی و رسمی، مردم را از درک واقعیات باز می دارند. این کتاب تلاشی است در زمینه زدودن چنین ابهاماتی و کوششی در جهت ایجاد فضای روشن و آکنده از تفاهیم بین اهالی کشور، اگرچه این کار در برابر اقدامات گسترده تحریف گران ناچیز است، ولی به قول مولوی:

قوت از حق خواهم و توفیق و لاف

تا به سوزن برکنم این کوه قاف

قدردانی و تشکر

لازم است از آقای دکتر صلاح خدیو که متن پیش از چاپ کتاب را خوانده و نسبت به مطالب آن نظرات مثبتی ابراز نموده‌اند و ناشران دو ماهنامه دانشجویی «روانگه» و فصلی «دیارده» و نیز ماهنامه «مهاباد» که بخش‌هایی از کتاب را پیش‌تر چاپ کرده و در معرض قضاوت خوانندگان قرار داده‌اند، سپاس‌گزاری نمایم.

اما بیش‌ترین زحمت را جناب آقای افشار، برای ویرایش کتاب در نشر آنا، متحمل شده‌اند. از همه عزیزان نشر آنا و کسان دیگری که به نحوی در آماده کردن این کتاب برای چاپ همکاری کرده‌اند، سپاس‌گزاری می‌نمایم.

عبدالله ابریشمی